

ATENTÁT NA REINHARDA HEYDRICHA VE SVĚTLE NOVĚ ZJIŠTĚNÝCH FAKT

Dr. Jaroslav Drábek

Atentát na zastupujícího říšského protektora SS Obergruppenführera a generála policie Reinharda Heydricha byl proveden 27. května 1942 v Praze. Heydrich byl při něm, jak známe, smrtelně zraněn a svému zranění 4. června podlehl. Heydrich byl v té době jednou z nejmocnějších a nejobávanějších postav nacistického režimu. Walter Schellenberg, pozdější šéf nacistické vyzvědačské centrály, o něm prohlásil, že byl "tajnou osou, kolem níž se točil nacistický režim". V podobném smyslu vypovídali také někteří vedoucí představitelé nacistické tajné služby před Mezinárodním soudem v Norimberku.

Jisto je, že atentát proti Heydrichovi byl válečným podnikem, při němž byl zabít nejvyšší a nejmocnější představitel nacismu za války vůbec. Jeho důsledkem byla neslýchaná hrůzovláda v tak zvaném protektorátě včetně vyhlazení Lidic. Je proto pochopitelné, že o této věci existuje dnes už celá literatura. Ovšem nutno hned tak konstatovat, že málokterá dřívější událost byla za tak poměrně krátkou dobu opředená toliká legendami a toliká omyly. Důvod je tu celá řada. Pokud jde o obraz, jak jej podávají komunisté, uplatnily se tu politické zájmy komunistické strany, pro ni — jak hned vysvětlím — atentát na Heydricha znamenal sice taktickou výhodu, ale současně osvětlil pasivní a podřadnou úlohu, jakou komunisté v boji proti nacismu v Československu hráli.

Pokud pak jde o literaturu západní, hlavně britskou a americkou, necháíme v ní hrubá nedopatření, způsobená hlavně tím, že žádný z těchto autorů se kupodivu nedostal do styku s těmi, kdož měli na atentátu přímou či rozhodující účast, ačkoli shodou okolností tyto osoby žijí dnes téměř všechny ve svobodném světě. Budu v tom směru jmenovat na příklad generála Františka Moravce, šéfa československé zpravodajské služby v Londýně za války, nebo profesora Vladimíra Krajina, vedoucího představitel československého podzemí za války, plukovníka Jaroslava Šustu, který v Anglii řídil výcvik parašutistů, kteří atentát provedli a jini. Setkám se tedy s takovými tvrzeními jako na př. že Heydrich byl zabít v Lidicích, nebo že v kostele v Praze, v Reslově ulici za hymno s parašutisty, kteří atentát provedli, na sto dvacet Čechů. Vrehoň však bylo patrné v tomto směru dosaženo v knize Charlesa Wightona "Heydrich", v níž se tvrdí, že hybnou silou odboje proti Heydrichovi nebyla prý západně orientovaná skupina, nýbrž skupina komunistická, která prý z části vznikla z iniciativy nynějšího presidenta Antonína Novotného a byla ze Sovětského svazu řízena Nikitou Chruščovem.

Myslím že je proto vhodné, abych už na tomto místě konstatoval, že komunisté neměli s atentátem na Heydricha naprosto nic společného. Heydrich i K. H. Frank nejen že je nepovažovali také za své nejnebezpečnější nepřátele, jak tvrdí Wighton, nýbrž naopak ve svých hlášeních do Berlína, určených nanomnoze přímo Hitlerovi, oznamovali že komunisté nepředstavují žádné nebezpečí a že je mají v evidenci pomocí svých informátorů, jimiž jsou jejich organizace infiltrovány. Obsah těchto hlášení do Berlína mohu potvrdit jako přímý svědek, totiž jako jeden z mála komunistů, kteří měli přístup k tak zvanému štěchovickému archivu

K. H. Franka, jehož se Američané tajně zmocnili který pak vrátili přímo prezidentu Benešovi. Dnes je ovšem tento archiv v rukou komunistů a ti se jistě postarali, aby materiál, který je kompromitoval, zničili. Pochybují, že si Američané pořídili jeho kopie, protože nanomnoze slepené listiny, které jsem měl v rukou, nenásvědčovaly tomu, že by je byl někdo přede mnou odděloval.

První otázka, která se okamžitě vrtá, zní: Kdy byl vlastně iniciátorem atentátu a jaké bylo vůbec jeho pozadí? Až do nedávna panovaly v tom směru pouhé dohady. Bylo jisto jen tolik, že plán atentátu vznikl v Londýně, ale nebylo jasno, zda vzešel z okruhu československé vlády v exilu, či z kruhů vojáků nebo dokonce z kruhů britských. Touto otázkou jsem se musel zabývat, když jsem byl po válce pověřen úkolem, abych se postaral o vyšetření a potrestání válečných zločinnů. Z těch byl nejzávažnější zločin lidický, který byl v přímé souvislosti s atentátem na Heydricha. Kromě toho bylo nutno vykonat spravedlnost nad zrádci Vilémem Gerikem a Karlem Černým, kteří útočníky prozradili a byli za to poválečně odsouzeni k smrti a popraveni.

Moje práce však byla komplikována situací politickou. Komunisté tehdy zneužívali ran, které nacisté v důsledku atentátu českému národu zasadili, k vlastní propagaci a atentát oznamovali za neodpovědný podnik britské tajné služby, který sloužil jen zájmům západních kapitalistů. Nebylo proto možno otázkou atentátu přivést v celé šíři na přetřes veřejné v procesu a ztížit tak bez toho už nespornou posici presidenta Beneše i nekomunistických členů vlády, zejména těch, kteří přišli z Londýna. Sešel jsem se proto soukromě s těmi, kdo měli s atentátem nějakou spojitost a to jak v zahraničí tak doma. Na této schůzce bylo sice znovu konstatováno, že členové domácího odboje byli vesměs proti atentátu, ale kdo byl vlastním původcem plánu jsme se nedověděli. Generál František Moravec, který byl na schůzce přítomen a o němž jsme právem předpokládali, že je o této věci nejlepší informován, nepovažoval tehdy ještě za vhodné o této otázce mluvit. Zůstalo tedy při pouhých domněnkách až do nejnovější doby.

Teprve letos 7. února přednášel generál Moravec o atentátu na Heydricha ve Washingtoně a vyjádřil vznik celého plánu v podstatě takto: Britské ministerstvo války vydávalo měsíčně jakousi listinu, v níž bylo uvedeno, jak ten který z evropských okupovaných států přispívá válečnému úsilí spojenem. V druhé polovině r. 1941 se prý Československo octl v této listině na posledním místě, což prezident Beneš těžce nesl. Často prý mluvil o tom, jak tuto situaci změnit. "Nakonec jsme přišli na myšlenku politického atentátu," — říká generál Moravec — "Po dlouhém eliminačním procesu zbyli dva: protektorátní ministr Emanuel Moravec a Reinhard Heydrich. Pokud šlo o Moravce, prezident prý usoudil, že jeho odstranění by nebylo účinné ani politicky ani propagačně. Také by nebylo pokládáno za přímou akci proti Německu. Zbyl tedy jen Heydrich a Beneš prý dal potom Moravcovi pokyn, aby zahájil přípravu k akci.

Tolik prohlásil gen. Moravec na oně veřejné schůzi. Později v užším kroužku 19. června téhož roku doplnil svou informaci ještě

NA OKRAJ VOLEB V TORONTĚ

Výsledek obecních voleb v Torontě začátkem prosince lze snadno odhadnout. Oba kandidáti na starostenství — pp. Givens a Lamport — využívají už delší dobu všech veřejných vystoupení a schůzí městského kontrolního výboru k pronášení volebních slibů na adresu voličů. Nikdo se nechce priznat k tomu, že s útočnou kampaní začal, ale je známo že kandidát Lamport už přes rok je celkem v zásadní opozici vůči všemu, co kandidát Givens na radnici doporučuje. Když dnešní starosta Givens mluví o tom, jak šťastné je Toronto, že bude mít kulturní střediska sv. Vavřince, jistě se dočtete, že zase jinde mluvil p. Lamport a řekl, že plán kulturního střediska je nehorázně plýtvání peněží poplatníků. Slovní zápolení obou jednotlivců se patrně ještě zosílí, ale zdá se, že kandidát Givens má starostenství v kapse, protože řada lidí dodnes Lamportovi nezapomněla, že na starostenství už jednou dobrovolně resignoval, když mu slíbili tučné místo na TTC. Pozorovatelé na radnici předpokládají, že p. Lamport dopadne asi tak, jako dopadl p. Goldwater v Americe v nedávných presidentských volbách. Tím vypadne z městského kontrolního výboru a možná, že o něm neuslyšíme, jako se to stalo v případech paní Newmanové, Cornishové a jiných.

Solidní a zkušený kontrolor Dennison se nejspíše vyvíhne na první místo v městském kontrolním výboru a bude zodpovědný za městský rozpočet. Je zajímavé, že torontské denní listy nikdy kandidaturu p. Dennisona přímo nepodporovaly, během roku musely však informovat veřejnost téměř každý den o jeho drobné práci na radnici, o nenápadné roli při řešení různých sporů, o jeho tvrdohlavosti při zachráně plaveckého bazénu na Sunnyside, rozhodném hlasu proti americkým autům pro členy kontrolního výboru a pro zakoupení kanadských aut a pod. Jeho kolegové se mu zprvu smáli, když prohlásil, že v blízké budoucnosti bude východní část města ohrožena mravenci, nedávno však povolání odborníci města začali s plánováním ničivím mravenci a město dokonce je ochotno finančně pomáhat domácnostem ve snaze zachránit, co se dá. Komentátor "Star-u" Ron Haggart věnoval Dennisonovi celý dlouhý článek a příležitosti jeho projevu v kontrolním výboru v debatě o pilulkách, které mezi otěhotnění. Po tomto projevu výbor hlasováním přijal do-

podrobněji a řekl, že plán byl prý čistě věci československé. Že Angličané o něm vůbec nevěděli a že jen dali k dispozici letadla na dopravu parašutistů, aniž věděli za jakým cílem tato letadla nad územím Československa parašutisty sruhovali. Toto svědectví generála Moravce je v mnohém směru podporováno dalšími významnými svědky, na příklad dr. Jurajem Slávikem, který byl tehdy v Londýně ministrem vnitra a který prohlašuje, že Beneš o atentátu předem věděl. Naproti tomu jsou tu však osoby, které potvrzují, že jim Beneš osobně prohlásil, že o atentátu předem nevěděl. Mezi ně patří na př. Vladimír Krajina, Arnošt Heidrich a já, neboť i mně Beneš řekl, že o atentátu předem nevěděl. Generál Moravec dokonce uvádí, že se prezident Beneš s parašutisty osobně před jejich odletem loučil a přál jim štěstí. Tyto věci budou muset v budoucnu ještě zhodnotit historikové, také v souvislosti s dalšími výpověďmi ještě i těch, kdož dnes svobodně mluvit nemohou.

Pokračování příště

Každým rokem touto dobou, je v rodinách našich žen velmi ráno. Šije se, plete, telefonuje, stříká lepi a peče se. Náš vánoční BAZAR 1964 je opět zde! Členky Dámského odboru ČSNS Torontě se již po dlouhé měsíce věnovaly přípravám pro tento den. Doufáme, že po tak pitné práci vás všechny uvidíme v sobotu 21. listopadu, v Masarykově domě na Cowan Avenue.

Toto je naše jediná příležitost jak pomoci mnohým a potřebným lidem, kdykoliv je to nutné. Vy, vaši podporou a zájemem o naše zboží, takto vlastně pomáháte s námi.

Chceme ale, aby jste na tomto bazáru byli opravdu spokojeni a přijavili jsme tudíž výstavu českého skla, na kterou hned teď nezapomenete. Uvidíte broušené, sklo, krystal, moderní, foukané i barevné sklo. Už jenom k vůli této výstavě by jste měli pozvat vaše kanadské známé.

Samozřejmě, že občerstvení bude jako vždy, výtečné: koláče, káva, chlebičky, saláty a maso, domácí drůbežová polévka s rohlíkem. Mezi pečivem najdete určité něco pro vás "sladký zub": dorty, hábovky, cukrovinky, řezy a zákusky. Na pobavení budou hromady tlapkových balíčků, kde na vás za pár centů čeká "překvapení". A vaše děti najdou zábavu a legraci v jejich vlastním dětském koutku.

Jestliže máte dlouhý vánoční list /koho čím obdarovat?/ budete si muset dobře prohlédnout vše ostatní v sále. Ruční práce budou obsahovat velký výběr v zastěrácích, dětských šatíčkách a hračkách. Najdete ubrusy a výšivky, pletené čepice, panenky krojované, vánoční ozdoby a stromčeky a mnoho jiných, vkusných i praktických předmětů. Ostatní vhodné dárky najdete na "dárkovém stole" — vázy, soupravy, kosmetiky, ozdobné sošky — vše možné. V oddělení knih se též kolikrát objeví zajímavé věstky, jen se stačí podívat. Pro dámy budeme mít krásné "šperky" mezi bžuterie a do kuchyně velký výběr v domácích marmeládách a zavařeninách. Zjistíte si koupili naše losy a na bazáru se dozvíte, kdo vyhrál všechny ceny. Je ich letos hodně a jsou kvalitní i praktické: lyže, vázy, dětské nábytek, velký "power lawn mower" a mnoho jiných. Třeba vyhraje zrovna vy!

Těšíme se na vás, že jřijдете Vstup je VOLNÝ, atmosféra vánoční, jidlo dobré a co víc si můžete přát?

Na shledanou na našem Bazáru, od 12 hodin do 6 večer!

E. Vicznerová

DROBNÉ ZPRÁVY Z ČSSR

— Po vzoru západních zemí zřídila pražská psychiatrická klinika telefonní "linku důvěry", která má poskytnout pomoc při životních krizích a zabránit sebevražedným pokusům. Linka se neomezuje jen na rozhovor a pacientovi nabídne i lékařskou pomoc.

— Členská schůze oddílu kopané pražského Sokolova se rozhodla změnit název oddílu na Tělocvičnou jednotu Sparta Praha! —

— Populární pražské divadelko Semafor slavilo pětileté jubileum. Pražský rozhlas si přitom vzpomněl na jeho duchovního spolucele Jirího Šlitru, který je právě v L. S. A. "Co tam vlastně bude dělat?", ptal se reportér. Milan Šula: "Já doufám, že dohrat! A že zároveň uvidí lecos dobrých věcí..."

— V Pardubicích se připravuje do výroby konečné čs. Nescale pod názvem Kavec. — FEC

Platy a ceny životních potřeb a spotřebního zboží v Rumunsku: nádeník vydělá průměrně 700 Lei měsíčně; kvalifikovaný dělník 1.500 Lei měsíčně; specializovaný dělník a inženýr 3000 Lei měsíčně; ačak jeden kilogram masa stojí 30 Lei; 1 kg vepřového masa 23 Lei; 1 kg cukru 9 Lei; pár nylonových punčoch 3 Lei; pár obuvi střední jakosti 170 Lei; transistorní radio 600 až 800 Lei; motocykl 8000 Lei.

DIALOG V ŽALÁŘI

Joža Procházka

Dokončení z minulého čísla

"Má utrpení člověka zadobro na světě nějaký smysl, když se vzdáme víry, že v posmrtném životě spravedlnost dojde splnění, čímž bude odměněna, dobré bude splaceno dobrým a zlé zlým?" zeptal se Zdeněk.

"Podle mého názoru má," odpověděl doktor. "Je solí vývoje lidského pokolení, který je vývojem k jeho dobru, protože si lidstvo vývoj tímto směrem přeje. Jak o tom svědčí jeho náboženské a etické aspirace. Bolest je cenou zlepšení a pokroku lidstva. Proč to tak je? Nevím, ale z pozorování vyplývá, že tomu tak skutečně je. Bolest doprovází zrození života a bolest sedí u smrtelného ložka. Svět je formován smrtí a bolestí."

Schopenhauerovi měli za zlé jeho pesimismus, ale moc Satana nebyla zdaleka přelínána v jeho světovném řádu, jak se nám snaží namalovat západní filosofové, kteří jsou do jednoho, s výjimkou Schopenhauera samého, stoupenci optimistického idealismu. Člověk je dobrý proto, že morálka je, nikoli božský příkaz, ale rozumná životopráva lidstva ve sledování jeho, kosmického účelu. Člověk si přeje být dobrým neboť dobru, tak, jak si je člověk představuje, je podmínkou zachování lidského pokolení a tudíž sebezáchrany je nejsilnějším pudem, nejen u člověka, ale u všeho stvoření, živého i neživého. Pud sebezáchrany je obrana stvoření proti smrti, která je všude v záloze a jsouc prvním principem našeho vesmíru, zustane jediným vítězem v den, kdy podle termodynamického zákona veškeré teplo našeho vesmíru vzdaluje teplo se bez ustání od svého středu, bude vyžářeno do mezgalaktického prostoru. Jméno této smrti je věčná tma a věčný mráz. Ale než nastane, pud sebezáchrany je králem stvoření a boj o přežití jeho smyslem. Podle lidského rozumu je přežití nejjistější v řádu, v němž humanismus převládá nad nástílním. Proto stojíme proti nacismu. Proto vyhráváme svůj boj, neboť a námi je smysl lidských dějin, etika lidské společnosti, která stojí ve službách sebezáchrany lidské rasy."

Doktor se na chvíli odmlčel a pak dodal:

"Křesťanství velebí bolest. Postavilo ji vysoko na pedestal, učinilo ji prvořadným listem do království nebeského. Je jediným náboženstvím vedle mohamedánství, které bolesti vyhradilo tak čestné místo. Tato náboženství jediná vystihla doopravdy lidskou psychologii a touto postihou obě vůleci za svo proslulou silou, za své téměř universální rozšíření. Dala lidem neskutečné boží království po pozemském životě a s ním jim dala naději, která není sice nic víc než stavem mysli, ale může se stát a často se stává, skutečným královstvím pozemským."

Opět se odmlčel. Sledoval svýma očima mouchu, která seděla na jeho zápěstí, jehož tenké průhlednou kůži prosvítaly modré žíly.

"Pro ateistu není božího království," dodal "ale bolest může být i pro něho důležitým prvořadným listem — do lepšího příštího nových generací."

"Nepovede taková filosofie k neochotě platit svou bolestí za bláženost druhých a tím k neochotě bojovat za pokrok lidstva?" zeptal se Zdeněk.

"Bylo by tomu tak, kdyby lidé měli vždy svobodnou vůli ve svém jednání. Pověstně nemají. Dostávají se do svého utrpení řetězem činů, které byly anticipací osobního uspokojení. Pud života zavádí tak některé do smrti, stejně jako plození života je současně plozením smrti. Bolest je tak jedním ze základních zákonů zachování života a jeho pokroku. Chcete vědět, je-li přece nějaká útěcha v tomto stavu věcí? Člověk zbavený své iluze o Bohu-otci, je sirotek, trosečník vyvržený na nehostinném ostrově uprostřed

mnoha nebezpečí a risk. Kdybych chtěl být pathetický, řekl bych: proč by neměl nalézt útěchu v hrůstě nad tím, že přes lhostejnost architekta vesmíru, ať to byl Bůh, Brahman anebo jiná nevyjádřitelná skutečnost, člověk nese sám pochodně svého vývoje a zlepšení a je tudíž ochoten platit jejich cenu? Ale já vím, v tom není mnoho útěchy. Člověk je spíš ochoten trpět pro neexistujícího Boha než pro existujícího člověka. A tak je snad jen jediný lék pro lidskou kosmickou úzkost: člověkův vzor a jeho obrana."

"Vzor a obrana?" otázal se Zdeněk. "Obrana proti komu?"

"Kdo je s to dát odpověď na tuto otázku?" odpověděl doktor. "Možná, že Schopenhauer zahlédl něco z pravdy když viděl Satana jako převládající princip vesmíru. Ale já s ním přece jen nesouhlasím. Chce-li člověk být dobrým musí to být to r g a n i k o u částí jeho podstaty. Lidská morálka a náboženství jsou důkazy toho, že člověk chce být dobrý. Tvůrcevo dílo je asi dobré. Je jen nedokonalé, alespoň se stanoviska lidské logiky. Ale kdo ví, je-li antropocentrická logika člověka a vůbec logika, která buduje na žádoucnosti života, logikou vesmíru? Není pochyby o tom, že Einstein člověka varuje před kosmickou domšlivostí."

Dokud byl doktor Musil na cele, zdálo se, jakoby na vše byla jasná odpověď. Ale když odešel, nebylo se o čem opřít. Samota hosti byla příliš pro Zdeněka. Počal se opět ohlížet po silné ruce, která by ho provedla úskalím utrpení.

Továrník Koukol z Kutné Hory zasnobil Pankrác Králíčkův bible. Myslí, že věžným budou oporou v jejich utrpení. Věžňové se snaží podivinskému nápadu, spočátku. Pak někteří otevřeli z mudy knihu na nahodilě stránce. Nějaké slovo zaujalo jejich obratnou pozornost. Chtěli vědět, co je za nim. Pak zaujala jejich pozornost celá kapitola, pochybovači se k nim přidávali zdržlivě a s výhradami a pojednou celá cela byla ponořena do četby knihy, z níž jakoby zářilo světlo naděje, která byla tak vzácným kvítem ve zdechu, v nichž bujelo jen trní zoufalství. Stali se účastníky vzácného zjevení. Počali si uvědomovat, že zlo mělo ve své snové moci jen jejich těla, ale jejich duše se mu vymýkaly, nemělo nad nimi nejmenší vlády. V jejich věznicích nad poraženým nepřitelem byl triumf. Zdeněk zapoměl na doktora Musila a jeho Boha netečného k lidské bolesti. Neměl ponětí pro hysterozrak jeho intelektu, který byl negativní a planý ve zdech utrpení. Potřeboval naději a ta byla v Králíčkově bibli. Bůh opět dlel u něho, žádný žalárník nebyl s to jej vypudit ze Zdeněkovy cely. Bůh pohrdal fysiickým utrpením a sliboval odměnu. Sliboval trest katům. A Zdeněk si počal uvědomovat, že fysiická bolest byla víc v jeho mysli než skutečná. Teď, když si počal uvědomovat její podstatu, přestala ho děsit, neboť se musila vždy dělit o své místo s družkou, která se jmenovala Naděje.

Nebyl sám, kdo prožíval toto pozehnaní duchovního procitnutí. V jeho cele zavlád nový duch. Ostatní vězňové byli také pojednou jakoby obměněni drátěnými kouslemi, přes něž je fysiická bolest zasahovala jen z páli, otupělá magickou mocí síly, která je chránila před surovostí jejich mučitelů.

Zdeněk později vzpomínal na tyto chvíle ve vězení. Doktor Musil měl pravdu ve svých vývodech, ale Zdeněk se přesvědčil, že s pravdou se nedá vždycky žít a zejména je těžko s ní umírat. Ti, kteří stojí jednou nohou v hrobě, chtějí věřit za každou cenu, že cesta z utrpení života vede na bezpečnou půdu spásení. K čemu jim je dobré uznání patřící Neznámému vojnovi nemajícímu ani tváře ani jména? A to je jediné uznání, které tento vesmír je s to dát legitiim bojovníkům za zlepšení lidského údělu.

RECEPCE PRO NOVÉ KANADSKÉ DIVADLO

Paní True Davidson, která je rychtářkou (reeve) obvodu East York, uspořádala dne 17.11. v místnostech East York Public Library slavnostní recepci na počest souboru Nového kanadského divadla a jeho nové produkce "Off the Rails". Premiéra této hry v podání New Canadian Theatre je 25.11. v divadle Ústřední knihovny, 20 St. George St. v 8 hod. večer. Představení pokračují každý večer do 29.11. včetně, v sobotu 28.11. a v neděli 29.11. jsou také odpolední představení a to vždy od 2 hod. odp. Vstupenky jsou k dostání u pokladny před každým představením, jakož i telefonicky na č. 261-3487. Nové kanadské divadlo řídí p. Rein Andre, zakladatel Estonského uprchlického divadla ve Švédsku. Hru "Off The Rails" napsal dánský autor Karl Schluter a jde o první anglickou prezentaci hry na tomto kontinentě. V souboru vystoupí umělci různých národností, z nichž většina se kanadské veřejnosti svým uměním představí poprvé.

ZPĚT NA ŠIBENICI?

Po třetí za posledních 6 měsíců vlály s radiových antén taxikářů v Bonnu černé stíny na paměť dalšího zavražděného kolegy. První dvě vraždy se udály v Hamburku, kde jsou lidé už na ledacok zvyklí. K poslední vraždě došlo však v Bonnu a její obětí byl 28letý Karl Koch, kterého oplakávala žena a tři malá děti. Od konce války bylo na území Západního Německa zavražděno celkem 182 taxikářů, žádný případ však nezpůsobil tolik tozruchu, jako právě Kochův. Když bonnské listy přinesly ve zvláštním vydání zprávu, že pachatel byl dopaden, několik set osob se shromáždilo před věznicí, kde demonstrovali za znovuoobnovení trestu smrti provazem v Západním Německu. Na Kochově pohřbu bylo více než 1.500 taxikářů z celého území spolkové republiky, kteří po pohřebních obřadech se svými auty demonstrovali před budovou spolkového parlamentu a zde žádali obnovení trestu smrti.

Západní Německo bylo bez trestu smrti od roku 1949. Od té doby však sílí tlak mocných skupin občanstva. Nezávislá dotazníková akce přinesla v roce 1958 překvapující zjištění: na 75 procent obyvatelstva se vyslovilo, že trest smrti omezuje zločinost. Nejde o nevzdělané lidi: letos se redakce jednoho listu obrátila celkem na 7.000 osob v technických oborech, ve vědách, v umění a pod. a zjistila, že na př. 265 známých podnikatelů ze 348 se vyslovilo pro znovuzavedení trestu smrti, jakož i 365 právníků ze 657. Spolkovému parlamentu byly předloženy také další otřásající číry: od konce války bylo zavražděno více než 300 členů policie a každý rok dojde v Západním Německu průměrně ke 150 ti vraždám.

Je zajímavé, že K. Adenauer těsně před svým odchodem do ústraní prohlásil, že se přimlouvá za obnovení trestu smrti za některé zločiny. Ani vládní strana, ani opozice však zatím nezaujala jasné stanovisko. Vyslovené právicové stranícké sova s návrhem před parlament přijdou, neboť by se pak trest smrti mohl vztahovat také na některé válečné zločince, kteří jsou před soudem nebo ještě k soudu přijdou.

MEDZINÁRODNÍ ÚSPECHY JANA CIKKERA

Slovenská tlač konstatuje s oprávněnou pýchou:

"Opera Jana Cikkera Vzkriesenie nastupuje vítaznú cestu svetom. Po uvedení v Gere a v Halle (NDR), v Stuttgarte (NSR) a po Edinburghu, kde ju predstavilo na tamojšom festivale pražské Národní divadlo, mala opera další premiéru v západoněmeckém Wuppertale. Podľa prvých kritik, ktoré sa nám dostali do rúk, malo predstavenie obrovský úspech: nadšený potlesk obecenstva trval 21 minút pri desiatich zdvihnu.

PŘED PADESÁTI LETY

JINDŘICH STŘEDA

/Pokračování/

Čtvrtým národem, jenž se těšil určitým výsadám, byli Poláci. Po jedné stránce bylo jejich postavení habsburské říši zájisté ke cti. Dříve, po roztržení Polska, obdařena byla Itálií německojazyčnou byrokracií, která sice pro českého poddaného byla ohromným pokrokem vůči zemanskému bezvládní upadající Řečpospolitě. Poláci která však polskou národnost — to jest právě zemanstvo — vydráždila ku povstání roku 1846: a povstání to bylo velmi tvrdě potlačeno. Bylo tedy zájisté ku cti Františka Josefa, že se snažil po tolika strastech polského národu vyjít vstříc a dopřát mu co největší svobody. Království haličské tedy užívalo samosprávy zvláště obsáhlé, úřední němčina zde byla omezena na opravdovou nezbytnost styku s úřady, v ohledu školském a hospodářském země pomalu ale přece doháněla evropskou úroveň. Zjevná když se podívali na své soukmenovce v pruském a ruském záboru, Poláci byli ochotni přijmout za svou řeč školních čítanek a mluvit o vlněném otcovském žezle Habsburků. Věc ovšem měla svůj háček, vlastně háčky dva. Především Poláci nedokázali uspokojit obyvatelstvo ruské, které mělo převahu ve východní části země. Rakouská korunová země haličská zájisté spojila kraje naprosto a odedávna polské, v tom staré korunovační město Krakov, a kraje připojené ovšem od mnohých staletí ke Koruně polské, které však kdysi byly ruským knížectvím: hlavně vlastně Itálii. Čím více tedy rakouská vláda nadržovala Polákům, tím více proti sobě popuzovala Rusy. A zadruhé: jak to přišlo, že cisar směl Polákům vyhovět, aniž by mu německí nacionalové spílali tak jak to dělali když — Budeňho nařizením, zřízením české university a pod. — snažil se vyhovět Čechům? V tom byl výpočet. Německonárodní politika zájisté nabídl Polákům jakýsi nepsaný směnný obchod. Vy si mějte vlastní svébytné království — dělejte si tam co chcete, poraďte si s Rusy jak umíte. Za to budete spokojeni s poměry v ostatním mocnářství, nemluve nám do toho co děláme s jinými Slovany. Tento vzájemný poměr ovšem vydrážďoval Čechy, kteří Polákům nadávali zrádci Slovanstva. Ale ti ne nepochopitelně odpovídali, že jsou povinni se starat o svůj vlastní národ, a že druzí Slované jim Polákům zatím zavdali málo důvodů, aby je milovali neřku-li za ně se obětovali. Tu ovšem čeští politikové domlouvali Rusům: "Není Slovanem, kdo Slovana utiskuje"; avšak hrách na stěnu házený je účinnou traskavinou ve srovnání s účinkem, který tyto domluvy měly na ruskou správní praxi v carové království polském. A tudíž zůstali Poláci raději oporami trůnu habsburského.

Porovnáváme-li národy, jejichž země tvořily rakouské mocnářství, uvidíme že se Čechové těšili určitým přednostem. Především jejich sebevědomí bylo sileno znalostí dějin staročeského státu. Po měř Čechů — především Čechů nějak revolučně založených — k vlastním dějinám byl ovšem složitý, a my zde tu známou debatu "o smyslu českých dějin" nechceme popisovat. Základní skutečno.

sti je to, že Čechové byli přesvědčení o svém nároku na pořadí státního národa — na plnou rovnost s Uhry. Státoprávní řešení z roku 1867 ovšem tuto rovnost Čechům upíralo, a odtud pramenila nesmířitelná nespokojenost Čechů. Při tom je pravda, že z té dějinné své státnosti Čechové pořád ještě, těžili, pořád ještě dochovali značné výhody. Přední a podstatnou touto výhodou byla celistvost české země. Výhoda ta naprosto nebyla věcí samozřejmou. Česká země byla jakožto správní území naprostou raritou, abnormitou: "největší územní správní jednotka v Evropě": dnešní komunistické krajské zřízení zřetelně prokazuje, že vláda jež se ohlíží pouze na praktickou účelnost nezachová toto území pohromadě. Územní celistvost Čech však poskytovala české národnosti nespornou výhodu. Pravda, Češi se směli volně stěhovat, a stěhovali se, po celém území monarchie. Ale dalo se čekat, a skutečnost prokázala, že jini bude zatěžko žádat v Dolních Rakousích, neřku-li jinde, veřejnoprávní ohledy pro svou národnost, která tam byla věcí zcela novou. Jinak tomu bylo v Čechách, kde čeština při vši případné neochotě německojazyčných činovníků vždy nesporně byla "jazykem v zemi obvyklým," kde se českojazyční obyvatelé vždy ještě dovolali zastání na českém zemském sněmu. Právě proto zastánceové německé národnosti čím dále tím zřetelněji vystupovali proti této územní celistvosti. Vždyť pořád, dokud habsburští králové plnili svůj závazek "od království německého neodcizovati", určitým způsobem fakticky zůstávala, v platnosti ta zásada, kterou stanovil památný předbellohorský národnostní zákon krále Matyáše II.: že v Čechách neexistuje žádná německá obec, to jest žádný politický celek, politická osobnost německé národnosti. Samozřejmě je to v podstatě tatáž zásada, kterou hájili Maďari tvrdíce, že v Uhrách není jiného národa než národ uherský. Rozdíl byl v tom, že Češi jinojazyčné obyvatelstvo své země vždy pokládali za obyvatelstvo plnoprávné, nikdy ho neodnárodnili — neboť když husité pobíheli německojazyčné papežence, nelze přec mluvit o národnostní police, kdežto Maďari od poloviny minulého století tak činili. Když pak v pobellohorské době stál český dostal náter německý, mělo to také za následek že byli čeští vlastenci řeči neboli národnosti německé. Takovi byli i mezi zakladateli Českého Musea. Je sice pravda, že se česká národnost před I. Světovou válkou již šílila na půdu dříve německojazyčnou; než to se dělo oním prve zmíněným přílivem dělnictva, kterým ostatně také právě tehdy byla popoštěna těšínská uhelná pánev. Zákon vždy ještě zájistoval německé určité přednosti, ač je Češi parlamentní politikou po kouskách bourali. Podařilo se jim především náskok Němců skoro zcela dohonit na poli školství, vzdělání, kultury vůbec. V roce 1914 Čechové včetně svých moravských soukmenovců byli plně vzdělaný evropský národ, s úplným školstvem a vyvinutým písemnictvím.

Nyní musíme jmenovat národnost, která většinou — ne docela smáhem! — nenáviděla Rakousko a úpěla nad svým útlakem, ačkoli ji rakouský zákon dopřával zcela neobyčejné výhody. Byli to Italové. Pravda, v zemi tyrolské byli Italové vůči svým německojazyčným krajanům v určité nevýhodě totiž v té, že na rozdíl od Čechů neměli ve vlastní zemi universitu svého jazyka. Vláda ji ostatně zříditi chtěla, ale spory politiků italskonárodních a německonárodních to znemožnilo. Ale v těch zemích, kde Italové bydleli spolu s obyvatelstvem slovanským, tedy v Dalmácii s pomoci a v Gorici, kde rakouské kurioze volební právo nadržovalo Italům způsobem nápadným, nepoměrným, nesnesitelným.

Dokončení příště

JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámiti, že opět provádí veškerý Plumbing Heating, opravy a nové práce, pod firmou QUALITY PLUMBING & HEATING COMPANY

Volejte LE 3-8396

PŘÍKLADY TÁHNOU

Jan Snížek jako podnikatel silničních a vodních staveb dostal v roce 1938 rozsáhlé rekonstrukční stavby a regulace v Sudetech. Přemístil tam proto svůj bohatý inventář, jako auta, úzkokolejné dráhy, čerpadla, pumpy, mlačky, agregáty, válcovací soupravy, a tak dále. Ale v záti toho roku byla vyhlášena mobilisace a náš podnikatel mobilisoval ke svému pluku do Křemnice na Slovensku. Ve vlaku četl noviny a především zajímavý článek o jedné z nejpřednějších členek Národního divadla v Praze, paní Růžene Naskové. Slavila tehdy své šedesáté narozeniny a pozděžovala si novinářům, že nejsou pro ni role. Dokud prý byla mladá a štíhlá, byly v oblíbené tématé heroiny, ale teď — když věkem a postavou "dorostla" na "Heorinu", jsou zase v módě subtilní mondenky — a na ty se už opět nehodí.

V Křemnici se Jan Snížek začal po večerech nudit, protože se tam celkem a dohromady nic nedělo: formovaly se roty a čekalo na rozkaz vytáhnout do pole. Jelikož tam nebylo ani nic pořádného ke čtení, koupil si zásobu papíru a snažil se, nejdříve jen tak pro zábavu, napsat hru, jak by si asi představoval veselohru s Růženkou Naskovou v hlavní roli. A tak se začala rodit zajímavá generační veselohra "Příklady táhnou".

Jak známo, nedošlo tehdy k válečnému konfliktu a mobilisace byla ukončena. Všichni vojáci se vraceli od svých pluků do svých domovů. Jana Snížka k tomu ještě očekávala velmi nemilá zpráva. S odstoupením Sudet byl "odstoupen", i jeho nákladný inventář stavební firmy. Tím bylo jeho podnikatelství jednou pro vždy skončeno.

A tak mu do budoucnosti zbyla jenom jeho veselohra. Chodil tehdy po nábřeží a uvažoval co dělat a jak naložit s veselohrou, o které jako každý autor byl přesvědčen, že je výborná. Zadat ji malému divadlu se mu nezdálo vhodné, protože hlavní role byla psána pro Růženu Naskovou. A jít jen tak do Národního divadla, které mělo být cílem a vrcholem tužeb už zkušených dramatiků?

Nikomlu nic neřekl a jednoho dne se přece vypravil se svým skriptem do Národního divadla. Svěřil se vrátnému, že by rád mluvil s panem ředitelem.

"Proč?" zazněla otázka. Chce zadat svou divadelní hru. "Jm—" usmál se vrátný. "To není záležitost ředitele, nýbrž šéfa činohry, dramaturga a lektora. Bylo by proto nejlépe promluvit nejdříve s panem dramaturgem". Vrátný se pak dokonce nabídl, že

pro něho vyjedná schůzku — a skutečně ji dohodl telefonicky na příští den.

Výsledek byl překvapující. Ačkoliv byl již říjen, Národní divadlo "Příklady táhnou" přijalo, dokonce změnilo stanovený pořad a zařadilo ji do těžké sezony a to jako Silvestrovské přestavení, a celkem ochotně obsadilo úlohy podle autorova přání. V hlavní roli Růženu Naskovou a jejím partnerem J. Steimara. Ostatní role hráli Snížkovy přátelé, s kterými začínal v divadle "Na Šupí" a kteří už tehdy byli členy Národního divadla: J. Šeibalová, J. Pivec, J. Gruss, J. Dohnal, potom J. Beehyňová a M. Ježková. Všichni až na paní Naskovou a Ježkovou, měli křestní jména od "J", to jest tedy celkem sedm "J", z čehož pověřiv divadelníci předpovídali mimořádný úspěch, protože písmeno "J" bylo prý tak šťastné jako "7".

A snad proto Snížkova hra měla v polnutých národních dobách takový úspěch a stala se snad neúspěšnější původní českou veselohrou vůbec. Na Národním divadle se hrála téměř ob den a přejala ji do svého repertoáru i mimopražská divadla. Růžena Nasková nehrála žádnou roli tolikrát jako babičku Bartlovou v "Příkladech táhnou" a jednou dokonce v rozhovoru s novináři prohlásila, že to byla její nejmilejší role.

Snížkova veselohra se hrála na Národním divadle i 15. března 1939 — v den, kdy nacistická armáda překročila naše hranice a postupovala na Prahu. Ten den, jak známo, bylo okupanty vyhlášeno stanné právo s příkazem, že po osmé hodině nesmí být nikdo na ulici nebo bude zastřelen. Večerní představení bylo přeloženo na pět hodin odpoledne, aby všichni zaměstnanci a návštěvníci divadla mohli být včas doma.

Když paní Nasková začala říkat toho večera závěr hry, vyhrkly jí slzy. Obecenstvo povstalo a mlčky vyslechlo její slova o mládeži: "... věřím v ní a věřím, že jednou nás vyvede ze zmatků dnešních dnů..." V hledišti nastal šumot. Duchapřítomná paní Nasková šla ale k rampě a nenápadně naznačila obecenstvu, aby opět usedlo. To se také stalo, takže se mohla vrátit a domluvit roli "...připijím proto na jejich lepší budoucnost — a lepší budoucnost celého světa..." Opona šla dolů a divadlem zaburázal mohutný aplaus. Překvapený Jan Snížek si tehdy uvědomil, že když psal svou hru, ani zdaleka netušil, jak se její doslov stane krutě časovým. Jindra Zoder

PŘIPOMÍNKA TÝKAJÍCÍ SE VAŠEHO ONTARIJSKÉHO NEMOCENSKÉHO POJIŠTĚNÍ

19TH BIRTHDAY?

19. NAROZENINY?

Zůstaňte pojištěni? V den, kdy se dožijete 19ti let, nevztahuje se na Vás pojištění Vašich rodičů. Přihlaste se zvlášť a to do 30ti dní a zůstanete pojištěni. Formuláře jsou k dispozici v nemocnicích, bankách a v úřadovnách Komise.

MĚNITE ZAMĚSTNÁNÍ?

Zůstaňte pojištěni! Změníte-li zaměstnání, sledujte pozorně návod uvedený na zadní straně Vašeho potvrzení o zaplacení premii, č. 104, které dostanete od firmy, přes kterou jste byl pojištěn ve skupině.

VSTUPUJETE DO STAVU MANŽELSKÉHO?

Zůstaňte pojištěni! Vstoupíte-li stavu manželského, musíte začít platit premie za rodinu — za muže, ženu a děti, na které se pojištění vztahuje. Informujte svou skupinu, nebo platíte-li přímo, uvědomte Komisi.

ONTARIO HOSPITAL SERVICES COMMISSION

2195 YONGE STREET, TORONTO 7, ONTARIO

VŽDY MĚJTE PO RUCE SVŮJ PROKAZ NEMOCENSKÉHO POJIŠTĚNÍ

BATAWA HLÁSI

Vzpomínková oslava 28. října se konala na Batawě v našem "Community Centre" dne 25. října, 1964. Program byl rozdělen na tři části: vzpomínkovou, zábavnou a společenskou.

Br. A. Daičar zahájil oslavu a představil jednotlivé účastníky: S. J. Vytopilovu, která přednesla "Modlitbu", Suzan Kotkovou, která zahrála hymny a později Fibičův "Poem" a Miss J. Hunt, která zpestřila oslavu sólovými zpěvy.

Slavnostní projev pronesl br. Karel Seif a byl skutečným ohlaselem jeho ryzího vlastenectví a realistických náhledů na minulost i budoucnost naší rodné vlasti.

Tklivou básně známého autora "Jednou se vrátím" přednesl br. Nuzka a Sestra Mitášová, br. Seif a Sestra Rezlerová přečetli úryvky z knihy Karla Čapka "Hovory s T. G. M."

Sestra Puchá věnovala naší odbočce u příležitosti 25. výročí trvání nádherný dort se svíčkami a br. Daičar vyjádřil poděkování za její neúnavnou práci.

Oslava byla zakončena promítáním filmů z činnosti Odbočky za posledních 20 let a občerstvením, které připravily členky pro všechny přítomné.

U této příležitosti děkujeme našemu předsedovi, Br. A. Daičarovi za jeho zájem a nadšení, inspiraci a povzbuzení.

Československé Nár. Sdružení, Odbočka Batawa, Ontario

A VAŠE PŘEDPLATNÉ DOSUD NEDOŠLO

HUMOR V SOCIALSMU

Cestoval trpaslíček po světě s lucerničkou. Přišel do Švédska alidě se ho ptali, co hledá. "Zloděje", řekl trpaslíček. I přišel pak do Československa a zas se lidé ptali: "Co o hleráš, trpaslíčku?" - "Lucerničku!" FEC

kolnosti vytváří na jevišti situace, že návštěvníci představení se skutečně a pořádně zasmějí, J. Z. Rogoz napsal: "Satira je ovšem nejlepší škola! Dnes jsem opravdu po dlouhé době litoval, že už je konec."

Přirozeně, že o torontské představení se projevil pochopitelný zájem a že předprodej vstupenek je v plném proudu. Zajistěte si dobrá místa ještě i Vy! Předprodej a reklamacie: Čs. Národní sdružení: CL. 9-4932, Litera: LE. 6-2135, nebo Production Studio, 50 Charles Str. E., Box 151, Toronto 5, Ontario. Všechna sedadla budou číslována. Vstupné: \$2.00, \$1.50, \$1.00.

SPRÁVCE BUDOVY

s naturálním bytem (3 místnosti) platem a provisi hledá organizace.

TELEFON LE 5-7350

— 6.7 večer —

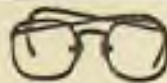

NOVÉ KOZICHY NA MÍRU, PŘE-MODELOVÁNÍ

Zboží se zámkou Odborné opravy

Frank Pech

238 KING ST. E., HAMILTON, Ontario - Tel.: JA. 2-8925

L. LUNSKÝ, OPTIK

Brohlídky očí -

Zhotovení brýlí

Prvotřídní kvalita

Hovoříme česky

470 COLLEGE ST., TORONTO WA 1-3924

EVROPESKÁ LÉKARNA

poslíd

LEKY DČ ČSSR

Rychlé a přesné dodání

HILARY'S DRUG STORE

314 BATHURST ST.

TORONTO

Tel.: EMpire 8-1059

VYNOSNÉ ULOŽENÍ PENEŽNÍCH ÚSPOR DOMY obytné a obchodní TOVARNÍ OBJEKTY pronajaté

S. REDINA Real Estate

723 DOVERCOURT RD., TORONTO 4.

LE 6-7898

... A LID SE SMĚJE Vrchní: Přejete si čaj gruzinský, sovětský nebo čínský? Host: Při neste mi radši kafe. Přece se pro dvě koruny nenechám kádrovat!

Naslouchali kolczohníci projevu soudruha Březněva, kterýje uýjišťoval, že už spatřil na horizontu červánky komunismu. Jenže kolchozníci nevěděli, co je horizont. I přečetli si ve slovníku náučném: horizont je čára, která se od nás vzdaluje stejnou rychlostí, jakou se k ní my přibližujeme i FEC

OD 1 ZÁŘÍ 1964

KAMPELIČKA SNÍŽILA ÚROKY Z OSOBNÍCH ZÁPŮČEK

\$1,000.00 NA 12 MĚSÍČNÍCH SPLÁTEK
za \$ 52.00

740 SPADINA AVE.
TORONTO 4, ONT.
TEL 925-0557

Pondělí od 7—9 večer
Středa od 7—9 večer
Sobota od 10 hod. dopol.
do 1 hod. odpol.

ROZMARNÉ ZRCADLO

o kterém na příklad František Kozík napsal: "Rozmarné zrcadlo" vidím po třetí a pořád se tak dobře bavím jako po první. Je nejen vtipné, ale je duchaplné v do-slovném smyslu. A to je tak vzácné!" — bude provedeno v Torontě v neděli dne 29. listopadu 1964 v 8 hodin večer na Scéně Masarykova domu pod záštitou Společnosti pro vědy a umění. Režii hry má Jindra Zoder. Josef Čermák hraje autora divadelní hry, který se přijde podívat do divadla na první zkoušku. František Sobotka

je výborným interpretem inspicienta, který prošel světem a najednou se dostává do divadla, kde musí zachraňovat kdejakou situaci.

Milada Třešňáková je výbornou představitelkou mladé herečky, která má talent, ale také smůlu, že ji režisér divadla nemá rád. Marie Gregorová zahrává divadelní hvězdu, která se dovede vymá-nit z rámce všech divadelních zvyklostí. Milan Črhák zase předvede herce, který má sice vysoké ambice, ale nikdy není schopen se naučit své úloze. Neodpovědnost divadelního ředitele a nenadálé o-

KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD.

269 Queen St. W. - Toronto 2 B, Ont. EM 2-3226

LETADLEM TORONTO - PRAHA A ZPĚT
NA 21 DNI \$ 479.30

Pomoc při odstranění bolesti reumatismických, išiasových, kloubových svalových Vám nabízí pomocí teplého bahna

THERMAL THERAPY CLINIC

(klinika termální terapie)

980 Yonge St., Toronto

TELEFON 922-1200

Tato klinika termální terapie používá aktivní, vulkanické bahno, dovezené, ze známých československých lázní Piešťan, které se proslavily svou léčivou mocí. Známé jsou zejména teplé prameny a teplé bahno.

Kúra je nyní k dispozici za nejnižší možnou cenu za dozoru doktora kliniky a vztahují se na ni téměř všechny plány skupinového lékařského pojištění.

Další informace na č. 922-1200.